

מפגש מס' 119

דף מקורות

משלי כ"ד - כ"ח

בין אמת לאינטליגנציה רגשית

1. דברים רבה, פרשת ניצבים:

"בְּפִיָּהּ וּבְלִבָּבָהּ לַעֲשׂוֹתוֹ" - רבנן אמרי: שבעה דברים אמר שלמה על העצל, ומה שאמר משה היה גדול מכולם. כיצד?

אמרו לעצל 'רבך בעיר, לך ולמוד תורה ממנו' - והוא משיב אותן ואומר להן 'מתיירא אני מן הארי שבדרך, מנין? שנאמר (משלי כו, יג): "אמר עצל שחל בדרך".

אמרו לו: 'הרי רבך בתוך המדינה, עמוד ולך אצלו' - אמר להן: מתיירא אני שלא יהא ארי בתוך הרחובות, שנאמר (שם) "ארי בין הרחובות".

אמרו לו 'הרי הוא דר אצל ביתך' - אמר להן 'והארי בחוץ', שנאמר (שם כב, יג) "אמר עצל ארי בחוץ".

אמרו לו: 'בתוך הבית' - השיב להן 'ואם הולך אני ומוצא את הדלת נעול, אני מחזר ובא'.

אמרו לו 'פתוח הוא, מנין? שנאמר (שם כו, יד) "הַדֹּלֶת תִּסּוּב עַל צִיָּהּ וְעֵצֶל עַל מִטָּתוֹ". לסוף, שלא היה יודע מה להשיב, אומר להן 'או הדלת פתוח או נעול, מבקש אני לישן עוד מעט'. מנין? שנאמר (שם ו, ט) "עד מתי עצל תשכב וגו'".

עמד משנתו בבוקר, נתנו לפניו לאכול הוא מתעצל לתת לתוך פיו. מנין? שנאמר (שם כו, טו) "טֵמֵן עֵצֶל יָדוֹ בְּצִלְחַת נְלֶאֱה לְהִשְׂיבָה אֶל פִּי".

ואיזה שביעי? (שם כ, ד) "מַחְרֹף עֵצֶל לֹא יִחְרֹשׁ, וְשֹׁאֵל בְּקֶצִיר וְאֵין". מהו "מַחְרֹף עֵצֶל לֹא יִחְרֹשׁ"? אמר רבי שמעון בן יוחאי: זה שאינו למד תורה בנערותו ומבקש ללמוד בזקנותו ואינו יכול, וזהו "וְשֹׁאֵל בְּקֶצִיר וְאֵין".

ומה שאמר משה היה גדול מכולן. מניין? "כִּי קָרוֹב אֵלַי הַדְּבָר מְאֹד, בְּפִיָּהּ וּבְלִבָּבָהּ לַעֲשׂוֹתוֹ" הוצא דבר מתוך פיר!

2. תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל ע"ב:

ספר משלי בקשו לגנוז שהיו דבריו סותרין זה את זה ... כתיב (משלי כו, ד) אל תען כסיל כאולתו וכתיב (משלי כו, ה) ענה כסיל כאולתו

ציטוטים בנושא ה"אמת" ללימוד בקבוצות:

- אמת היא מה שאמת עבורך. אם אין זו אמת עבורך, הרי שזו אינה אמת.
- אתה לא יכול למצוא את האמת, אתה פשוט בוחר את השקר שהכי מצא חן בעיניך
- אם ברצונך להיות איש אמת, אל תושפע מדברי אחרים. הן מקורת רוחם ממך והן ממורת רוחם. נסה להשתחרר מתלות, מלהיות כפוף תמיד לדעת זולתך. אז תהיה חופשי להיות מי שאתה באמת.
- אנשים אומרים שתמיד צריך להגיד את האמת. אבל הם לא מתכוונים לזה כי אסור להגיד לאנשים זקנים שהם זקנים ואסור להגיד לאנשים שיש להם ריח משונה. ואסור להגיד למישהו 'אני לא אוהב אותך', אלא אם כן המישהו הזה התנהג ממש נורא.
- מוטב להיות פתי המאמין לכל דבר, מאשר ספקן שאינו מאמין לדבר - אף לא לאמת.
- אמירת אמת - אינה התלהמות.
- להגיד את האמת זה יפה מאוד, אבל לא צריך לעשות מזה הרגל.
- השקר כה קל והאמת כה כבדה.
- האמת אינה יכולה להתגלות במערומיה לפני ההמונים.
- אין לעשות שימוש אפילו באמת עצמה בכל זמן ובכל עניין.
- אין בנמצא אמת שממנה אני מפחד, או רוצה שתישאר נסתרת מכל העולם
- אמת צרופה הורסת הכל ואיננה בונה שום דבר
- אמירת האמת זו דרכי, גם כשהיא כואבת, מתסכלת ומעליבה.
- אם אין לך משהו נחמד לומר, עדיף לא לומר שום דבר.
- בסופו של דבר אנו מסתובבים על קליפות ביצה, עוקבים אחר כל מילותינו ומנסים לחזות כיצד אחרים עשויים להגיב. זהו תהליך איטי ומביך של תקשורת.